

Пише
проф. др Милан МИЈАЛКОВСКИ

Идентификација терориста међу мигрантима представља и представљаће сложен задатак за безбедносне институције сваке земље која прима мигранте. Упркос томе, тај безбедносни проблем не треба преувеличавати. Међутим, самим тим што ће у наредном периоду захтевати додатне, приличне напоре система националне безбедности сваке земље која прими велики број избеглица, додатно ће оптерећивати њихов буџет.

Миграција становништва стара је колико и само човечанство и битно је утицала на обликовање савременог света. На основу мотивације мигрирања, међународне миграције могу се поделити у две категорије – принудне и добровољне, односно слободне. Узроци принудном мигрирању становништва јесу ратови (међудржавни, грађански, етнички, религијски..., када владајући режим политички прогања људи) или природне несреће. У овој години, Европа је суочена с масовном појавом, првенствено недобровољних миграција из појединих афроазијских земаља (само кроз Србију прошло је око 200.000 миграната), а до краја године очекује се долазак око милион миграната. То на различите начине утиче на државе које примају мигранте, наравно, и на њихову без-

МАСОВНЕ МИГРАЦИЈЕ И БЕЗБЕДНОСТ

РИЗИК САВРЕМЕНОГ

бедност – питање које се индиректно помиње док се реке избеглице крећу ка Европи.

Сувереност државе и права избеглица

Према актуелном међународном правном систему, сувереност се сматра одређујућом карактеристиком државе. То подразумева да државе имају контролу и јурисдикцију над оним што се одвија унутар њихових територијалних граница. Значајан аспект примене суверености јесте неутуђиво право државе да контролише ко ће ући на њену територију, колико дуго може да остане и ко може изаћи из ње. У том смислу, уколико је реч о добровољном мигрира-

њу, државе имају пуну власт да одлуче кога ће прихватити као избеглице.

Међутим, када је реч о недобровољним или избегличким кретањима становништва, постоје ограничења државне власти у форми обавеза – у Универзалној декларацији о људским правима (1948), у члану 14, тврди се да свако има право на азил уколико је политички прогањан, а Конвенција о статусу избеглица (1951) обавезује државе да пруже азил и заштиту онима који се суочавају с прогањањем на основу религијског, расног, националног или политичког става. Конвенција обавезује државе да се нико ко тражи азил не може вратити у земљу у којој се може суочити с опасношћу по живот или слободу.

Добијање статуса избеглице не подлеже процедурама као у осталим

СВЕТА

Снимко Даримир БАНДА

Безбедношћ Европe реално може да угрози актуелни транснационални исламистички тероризам, чији носиоци (салафије) представљају главни узрок масовним недобровољним миграцијама људи из Азије и Африке у Европу. У том смислу, многе западноевропске земље имају лоша безбедносна искуства у којима је дуго ушемењена, али недовољно успешно интегрисана, вишемилionска муслиманска заједница, којој се, иначе, зајушила овогодишња река миграната муслиманске вероисповести.

случајевима. Конвенција садржи свеобухватну кодификацију права избеглица и успоставља основне, минималне стандарде за поступање с њима, а Канцеларија високог комесара за избеглице Организације уједињених нација надгледа понашање држава у складу с тим документом.

Следствено томе, државе Европске уније ради унапређења процеса хармонизације својих политика које се

односе на избеглице и имигранте, усвојиле су Конвенцију у Даблину 1990, која је ступила на снагу 1997. године. Њоме је, између осталог, утврђено да азилант који је одбијен у једној европској земљи не може да тражи азил ни у једној другој земљи Уније. Заправо, одбијање једне државе чланице значи одбијање свих осталих у заједници.

Независно од поменутог комплексног сета аргумената о уређењу статусу

са недобровољних миграната, никоме се не гарантује право на статус избеглица, него једино право да га траже. Наиме, у пракси у међународној заједници важи потпуно прихватање права сваке суверене државе да одлучи коме треба дозволити улаз на њену територију. Стога, о питању да ли је неко избеглица и какав однос држава треба према њима да има, одлучује извршна и судска власт земље у којој се затражи уточиште. Подразумева се, наравно, да је процедура усаглашена с међународним конвенцијама о избеглицама.

Унутрашња безбедност државе која прима мигранте

Прихватање миграната представља частан и хуман гест, али има разноврсне и дугорочне последице по државу која их прима, поготово безбедносне. То је посебно изражено ако је реч о огромном броју миграната који су културолошки, лингвистички, религијски и расно другачији од мање-више хомогеног друштва чији грађани, евентуално, постају. Становници државе, односно друштва које прима мигранте деле заједничку историју, језик, религију и културу, који их везују у идентитетску целину с осећајем националне припадности. Стога, мигранти представљају изазов за дотичну националну државу, односно могу да поткопају њен статус и снагу. То се посебно дешава ако уместо културолошког интегрисања стварају своје културне мањинске заједнице, то јест држе се по страни и оклевају да се интегришу у начин живота земље домаћина.

Оне могу да постану претња друштвеној кохезији и стабилности и уколико буду доживљени као економско бремене – осећај грађана да се порез користи за дотирање животних трошкова и здравствене заштите миграната (модел државе ослања се на опорезивању грађана), уместо домаћих грађана којима је то потребно. Такво схватање подстиче екстремну десницу да промовише забринутост за матичну државу којој прети „опасност“ од имиграната и азиланата. Евентуални успон и утицај таквих групација може да створи стање да се мигранти доживљавају као претња култури и начину живота

грађана у земљи која их прима, посебно у случајевима када огроман број избеглица пристигне у кратком року.

Међутим, безбедност Европе реално може да угрози актуелни транснационални исламистички тероризам, чији носиоци (салафије) представљају главни узрок масовним недобровољним миграцијама људи из Азије и Африке у Европу. У том смислу, многе западноевропске земље имају лоша безбедносна искуства у којима је дуго утемељена,

Мигрантске мањинске заједнице могу да остваре знатан утицај на спољну политику државе домаћина. Њихова тежња да одрже снажне везе с бившом домовином (да утичу на догађаје у њој), између осталог, може довести до њихове уплетености у политичке (субверзивне) активности против њихове домовине, које су противне спољној политици државе домаћина.

али недовољно успешно интегрисана, вишемилionска муслиманска заједница, којој се, иначе, запутила овогодишња река миграната муслиманске вероисповести.

Наиме, после сазнања да су сви извођачи терористичких напада у САД (11. септембра 2001) били привремени илегални мигранти (чланови терористичке Ал Каиде) у тој земљи, као и у терористичким нападима у Мадриду (11. марта 2004) и Лондону (7. јула 2005) и многим сличним осујећеним нападима, недовољно интегрисане мигрантске заједнице стављене су под појачани безбедносни надзор.

Имајући на уму, с једне стране, да вође терористичког језгра исламиста имају огромно искуство у инфилтрацији припадника у европским земљама и, с друге стране, да овогодишња групација миграната долази у Европу с подручја где су исламисти (2014) прогласили калифате (такозвана Исламска држава на делу територије Ирака и Сирије и у Либији), за претпоставити је да ће у маси миграната покушати да уметну и своје чланове. Потврђени су

такви случајеви, али и регистровани покушаји исламиста у Европи да комуницирају са пристиглим мигрантима, несумњиво ради остваривања позиција за будуће деловање. Идентификација терориста међу мигрантима представља и представљаће сложен задатак за безбедносне институције сваке земље која прима мигранте. Упркос томе, тај безбедносни проблем не треба преувеличавати. Међутим, самим тим што ће у наредном периоду захтевати додатне, приличне напоре система националне безбедности сваке земље која прими велики број избеглица, додатно ће оптерећивати њихов буџет.

Спољна безбедност

Признавање особе која тражи азил као избеглице представља политичку одлуку која у извесној мери зависи од односа између државе из које избеглица долази и државе у коју улази. Прелаз великог броја миграната из једне у другу државу обично доводи до

озбиљних безбедносних проблема. Напросто, мигрирање може да представља претњу народима и владама држава из којих мигранти долазе и у које одлазе, али и односима између тих земаља. Држава домаћин може покушати да изазове друштвене промене, укључујући и смену власти у држави одакле долазе избеглице. Стога, мигрирање може имати за последице да грађански рат ескалира у међудржавни рат и да олакша деловање терориста.

Мигрантске мањинске заједнице могу да остваре знатан утицај на спољну политику државе домаћина. Њихова тежња да одрже снажне везе с бившом домовином (да утичу на догађаје у њој), између осталог, може довести до њихове уплетености у политичке (субверзивне) активности против њихове домовине, које су противне спољној политици државе домаћина. Постоји могућност да се повежу и с друштвеним групама чије је политичко деловање забрањено у њиховој домовини, укључујући и повезивање с носиоцима тероризма. У блажем смислу, мигранти могу да сакупљају новац који шаљу у домовину ради потпоре неистомишљеницима политичког режима или жртвама које он прогања. Најзад, мигрантске заједнице могу покушати да придобију подршку неких утицајних субјеката, укључујући и владу земље домаћина да израженије промовише њихове политичке циљеве у бившој домовини, односно врши политички притисак на владу њихове домовине.

Уколико мигрантске заједнице делују у складу са законима државе домаћина, њена влада не може да ограничи активности, а последица тога може бити погоршање односа између државе домаћина и државе из које су мигранти дошли. ■

У Универзалној декларацији о људским правима (1948), у члану 14, тврди се да свако има право на азил уколико је политички прогањан, а Конвенција о стању избеглица (1951) обавезује државе да пруже азил и заштити онима који се суочавају с прогањањем на основу религијског, расног, националног или политичког става. Конвенција обавезује државе да се нико ко тражи азил не може враћати у земљу у којој се може суочити с опасношћу по животи или слободу.